

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 22133/2022
20.04.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Звездане Лутовац, председника већа, Иване Рађеновић и Владиславе Милићевић, чланова већа, у правној ствари тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Иван Богдановић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, МУП - Сектор за ванредне ситуације, коју заступа Државно правобранилаштво – Одељење у Краљеву, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж 2289/22 од 14.09.2022. године, у седници већа одржаној 20.04.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија тужене изјављена против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж 2289/22 од 14.09.2022. године.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Чачку П 32/21 од 08.07.2022. године, ставом првим изреке, обавезана је тужена да исплати тужиоцу на име накнаде штете износ од 9.595.395,00 динара са законском затезном каматом од 08.07.2022. године до исплате. Ставом другим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиоца у делу којим је тражио да се обавезе тужена да му на име накнаде штете исплати преко износа досуђеног ставом првим изреке још износ од 69.365,00 динара са законском затезном каматом од 08.07.2022. године до исплате. Ставом трећим изреке, обавезана је тужена да исплати тужиоцу на име трошкова парничног поступка износ од 815,311,00 динара са законском затезном каматом од дана извршности пресуде до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Гж 2289/22 од 14.09.2022. године, ставом првим изреке, одбијена је као неоснована жалба тужене и потврђена првостепена пресуда у ставовима првом и трећем изреке. Ставом другим изреке, одбијен је захтев тужене за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужена је благовремено изјавила ревизију због погрешне примене материјалног права.

Испитујући побијану пресуду на основу члана 408. у вези члана 403. став 3. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“, бр. 72/11, 55/14, 87/18 и 18/20), Врховни касациони суд је нашао да ревизија тужене није основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац поседује имање у селу ... (општина ...) на ком има засађен малињак површине 90 ари, купињак површине 20 ари, шљивик површине 2 ха и житарице засејане на површини од 4,5 ха. Дана 14.05.2015. године територију општине ... погодило је велико невреме када је град уништио усеве у неколико села (воћњаке, малињаке, итд). У време настанка штете није испалена ниједна противградна ракета на територији наведене општине, иако сезона заштите од града почиње 15. априла и траје до 15. октобра сваке године. На основу записника о прелиминарној процени штете (сачињеним од стране комисије општине ...) и основног и допуњеног налаза и мишљења вештака пољопривредне струке, утврђено је да је тужиоцу исплаћен износ од 61.200,00 динара на име наменских средстава за исплату накнаде за ублажавање насталих последица штете, те да укупна штета коју је тужилац претрпео за 2015. и 2016. годину износи 13.868.000,00 динара (према ценама у време вештачења 2021. године).

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су делимично усвојили тужбени захтев сматрајући да постоји подељена одговорност странака за штету. Тужена одговара за штету по основу објективне одговорности у смислу члан 172. Закона о облигационим односима (ЗОО), због необезбеђивања ракета и непредузимања неопходних мера и радњи за активирање система противградне заштите, док се одговорност тужиоца састоји у томе што није предузео одговарајуће мере заштите својих засада (осигурање од штете). Нижестепени судови су становишта да противградна заштита није успешна у потпуности, али да ипак обезбеђује успешност до 70% заштите због чега су определили допринос тужене у том проценту. Док је тужилац допринео настанку штете са 30% јер није осигурао засаде, а да се непостављање противградне мреже не може приписати тужиоцу у његов допринос јер је на основу налаза и мишљења вештака пољопривредне струке утврђено да постављање такве мреже на парцели тужиоца није било могуће због конфигурације терена и ветровитог подручја. Следом тога је тужена обавезана на исплату износа од 9.595.395,00 динара као разлике утврђеног износа настале материјалне штете, умањеног за допринос тужиоца и износа који му је вансудски исплаћен.

Наведено становиште нижестепених судова о постојању одговорности тужене уз умањење висине штете због доприноса тужиоца прихвата и Врховни касациони суд као правилно, налазећи да је засновано на правилној примени материјалног права.

Према Закону о министарствима ("Службени гласник РС" 44/14), послови противградне заштите су у надлежности Министарства унутрашњих послова и обављају се у Сектору за ванредне ситуације. Сезона одбране од града у Републици Србији почиње 15. априла, а завршава се 15. октобра (и ту тврдњу тужена није оспорила). Тужена је пропустила да обезбеди неопходне услове и мере за противградну заштиту, јер није обезбедила ракете и није обучила стрелце, нити им је у ванредној ситуацији наредила да дејствују у циљу заштите. Град не представља вишу силу да би тужена била ослобођена одговорности према члану 177. ЗОО јер се појава градоносних облака може у метеоролошком смислу предвидети и штета у претежном делу спречити или умањити.

Имајући у виду изложено, неоснован је ревизијски навод да нису испуњени услови за одговорност тужене из Закона о ванредним ситуацијама ("Службени гласник РС" 11/09 и 92/11). Наиме, град представља елементарну непогоду – члан 8. став 1. тачка 3. Закона; субјекти заштите су и државни органи – члан 4. став 1. тачка 1; свако има право на заштиту - члан 5а; закон прописује превентивно деловање – члан 5г (у нормативном делу закон га разрађује); МУП координира рад са свим субјектима заштите - члан 11. тачка 5; организује систем обавештавања – члан 11. тачка 6; припрема и спроводи безбедоносну заштиту – члана 11. тачка 8.

Такође, и Закон о локалној самоуправи ("Службени гласник РС" 122/07) садржи правила да је општина одговорна и да у складу са Уставом и законом организује заштиту од елементарних непогода.

Из изложеног произилази да Република Србија преко надлежног сектора МУП-а врши испоруку противградних ракета, обучава и финансира накнаду за рад стрелаца и даје дозволу за дејство противградних станица у ванредним ситуацијама (градоносни облаци). Због тога је она одговорна за штету по члану 35. Устава РС, члану 172. ЗОО и по изложеним правилима из Закона о ванредним ситуацијама. За штету би могла бити одговорна и општина по Закону о локалној самоуправи, али из оба прописа произилази да за штету од елементарних непогода одговара више штетника па је њихова одговорност солидарна по члану 207. ЗОО. Код солидарне одговорности оштећени има право избора у смислу члана 414. ЗОО. У конкретном случају, тужилац је извршио оптирање (могао је тужити и општину или само Републику Србију или само општину). Истицање тужене о постојању одговорности општине на чијој се територији десио штетни догађај може бити од значаја у евентуалној регресној парници између Републике Србије и општине, а не у односу између оштећеног и штетника.

Неосновано се ревизијом побија чињеничноправни закључак нижестепених судова да је успешност и ефикасност дејства противградне заштите 70%, у ком проценту је опредељен допринос тужене. Ово из разлога што је на туженој био терет доказивања чињеница које умањују њену одговорност због непредузимања неопходних мера за активирање система противградне заштите, конкретно предлагање вештачења на околност колико износи успешност противградне заштите, а како тужена није предложила такво вештачење у овом поступку, правилно је првостепени суд одлучио о висини доприноса тужене, правилом о терету доказивања

У погледу ревизијских навода којим се оспорава висина штета коју је тужилац претрпео, Верховни касациони суд налази да тужена током поступка није истицала примедбе на основни нити на допунски налаз и мишљење вештака пољопривредне стурке на основу кога је утврђена висина штета, па такве наводе сада неосновано истиче у ревизији. Такви наводима ревизије се у суштини оспорава правилност утврђеног чињеничног стање, што не може бити разлог за изјављивање ревизије у смислу одредбе члана 407. став 2. ЗПП.

На основу свега наведеног, Верховни касациони суд је применом члана 414. став 1. ЗПП одлучио као у изреци.

**Председник већа - судија
Звездана Лутовац, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић